

عروسک بومی گنبد قابوس

عروسک «قورچوق» متعلق به اقوام ترکمن ساکن استان گلستان، شهر گنبد قابوس، است. از گذشته تا همین چهل سال پیش نیز دختران و زنان ترکمن این عروسک را می ساختند. زنان ترکمن برای بازی و سرگرمی دختران خود، آن را با وسایل دم دستی و ساده درست می کردند. با توجه به تحقیق ها و پژوهش های میدانی درباره ی تاریخچه ساخت این عروسک، به نظر می رسد دست کم ۱۵۰ سال از عمر این اثر می گذرد. خوب است بدانید بدن عروسک از شاخه های نازک و دور ریخته شده ی درختان به شکل صلیبی ساخته، سپس پوششی از پارچه روی آن کشیده می شود. سر عروسک نیز از پارچه ی سفیدی که درونش با پنبه پر شده است آماده می شود. روسری عروسک شالی ترکمنی از شال های کهنه ی مادران است. لباس عروسک های ترکمن پیراهنی بلند با رنگ هایی شاد است که با دست دوخته می شود. قورچوق شکل مردانه هم دارد.

نکته جالب عروسک های قورچوق چه مردچه زن این است که هیچ یک صورت ندارند. این ویژگی در باورهای این قوم ریشه دارد که فقط خداست که از هر صفتی منزّه و کامل و بی شبیه است. پس بی صورت بودن عروسک نیز می تواند آن را شبیه همه کس کند و در عین حال هیچ صورتی نداشته باشد. آی بی بی نظری داشلی برون اولین زن ترکمنی است که نمونه هایی از عروسک قورچوق را بازسازی کرده است. او در گنبد قابوس زندگی می کند. این عروسک به همت لیلا کفّاش زاده و دفتر پژوهش کودک و نوجوان پژوهشگاه میراث فرهنگی با همکاری میراث استان گلستان در شهریور سال ۱۳۹۷ به شماره ی ۱۵۷۵ در فهرست میراث ناملموس کشور به ثبت رسیده است.

